
OBSAH

Úvod.....	6
-----------	---

I. ČLOVĚK JE TVOR BIOLOGICKÝ A SPOLEČENSKÝ

1. SOUSTAVA KOSTERNÍ	7
2. SOUSTAVA SVALOVÁ	9
3. SOUSTAVA CÉVNÍ A KREVNÍ	9
4. SOUSTAVA DÝCHACÍ	11
5. SOUSTAVA TRÁVICÍ	12
6. SOUSTAVA VYLUČOVACÍ	13
7. SOUSTAVA KOŽNÍ	14
8. SOUSTAVY ŘÍDICÍ	15
a) Soustava nervová.....	15
b) Soustava žláz s vnitřní sekrecí	16
9. SOUSTAVA SMYSLOVÁ	16
a) Sluchové ústrojí.....	16
b) Zrakové ústrojí.....	16
c) Chuťové ústrojí.....	18
d) Čichové ústrojí.....	18
e) Hmatové ústrojí.....	18
10. ROZMNOŽOVÁNÍ	18
a) Mužské pohlavní ústrojí.....	18
b) Ženské pohlavní ústrojí.....	18
11. DĚDIČNOST	19
12. ZÁSADY ZDRAVÉHO ZPŮSOBU ŽIVOTA.....	19
a) Životní styl	19
b) Infekční nemoci	22
c) Látky poškozující zdraví	22
d) Toxikomanie	22
e) Úrazy	23

II. O VÝVOJOVÝCH OBDOBÍCH ŽIVOTA ČLOVĚKA

1. VÝVOJ ČLOVĚKA PŘED NAROZENÍM.....	24
a) Období dělení vajíčka	24
b) Období zárodečného (embryonálního) vývoje	24
c) Období vývoje plodu.....	25
2. OBDOBÍ DĚTSTVÍ	25
a) Novorozenec	25
b) Kojenec	26
c) Batole	26
d) Předškolní věk.....	26
e) Mladší školní věk.....	27
3. OBDOBÍ DOSPÍVÁNÍ	27
a) Puberta	27
b) Dorostové období.....	27
4. OBDOBÍ DOSPĚLOSTI	28
a) Mladá dospělost	28
b) Střední dospělost.....	28
c) Starší dospělost	28
5. OBDOBÍ STÁŘÍ.....	28
a) Stáří	28
b) Vysoké stáří	28

III. VÝCHOVA K MANŽELSTVÍ A RODIČOVSTVÍ

A. POZNÁMKY K SEXUÁLNÍ VÝCHOVĚ.....	29
1. SEXUALITA A JEJÍ VÝVOJ.....	29
2. VZTAHY MEZI MUŽEM A ŽENOU	30
3. OVLIVŇOVÁNÍ NAROZENÍ DÍTĚTE.....	30
a) Populační politika	30
b) Plánované rodičovství.....	31
4. ANTIKONCEPCE	31

a) Antikoncepce trvalá	31
b) Antikoncepce umělá	31
5. SEXUÁLNĚ PŘENOSNÉ NEMOCI	33
a) Kapavka	33
b) Onemocnění způsobená parazity	33
c) Syfilis (příjice, lues)	33
d) AIDS	34
6. SEXUÁLNÍ PORUCHY A ÚCHYLKY	35
7. VÝBĚR ŽIVOTNÍHO PARTNERA	36
a) Vzhled	36
b) Vlastnosti duševní	37
c) Věk	37
d) Zaměstnání	37
e) Výchozí rodina	38
f) Zdravotní stav	38
g) Sebehodnocení	39
B. ŽIJEME V RODINĚ	39
1. VÝVOJ RODINY	39
2. FUNKCE RODINY	40
a) Biologická a reprodukční funkce	40
b) Výchovná funkce	40
c) Ekonomická (zabezpečovací) funkce	41
d) Ochranná funkce	42
3. DĚLBA PRÁCE V RODINĚ	42
4. KONFLIKTY A NÁROČNÉ SITUACE V RODINNÉM ŽIVOTĚ	43
5. KOMUNIKACE NEJEN V RODINĚ	44
6. ZÁSADY SOUŽITÍ S RODIČI MANŽELŮ	45
a) Mladí manželé k rodičům	45
b) Rodiče k mladým manželům	45
7. PRÁVNÍ POSTAVENÍ RODINY	46
8. SOCIÁLNÍ A EKONOMICKÁ POMOC STÁTU RODINÁM S DĚTMI ...	47
a) Pomoc matce související s porodem	47
b) Pomoc rodinám s nezletilými dětmi	47
PŘÍLOHY: Náměty pro práci v hodině	48
Tabulky č. 1, 2	53
Seznam použité literatury	55

ÚVOD

Základy rodinné výchovy mohou být samostatným vyučovacím předmětem ve školních vzdělávacích programech odborných učilišť a praktických škol. Existuje řada knih, drobnějších publikací a odborných statí zabývajících se touto problematikou. Pro potřeby výuky na odborném učilišti jsou však příliš rozsáhlé, řeší většinou jen určitou část probírané problematiky a používají náročný jazyk. Lze je tedy využít jen jako materiál pro učitele.

Předkládaný učební text má sloužit potřebě žáků. Naší snahou bylo ve stručné a jazykově přijatelné podobě zachytit obsah učiva předmětu základy rodinné výchovy. Domníváme se, že pro výuku této disciplíny je vhodné zopakovat základy biologie člověka, dále pak navázat biologickou a psychologickou charakteristikou vývojových období jeho života a přejít k jednotlivým otázkám sexuality. V závěru se dostáváme k pojednání o rodině. Pokud je výchova k rodičovství učitelem pojímána jako informace o základech péče o dítě (např. v dívčích třídách), pak považujeme za vhodné využít učebnici Evy Dvořákové Zdravověda pro 2. ročník odborných učilišť, kterou vydalo nakladatelství Septima, s. r. o., v roce 1999 (kapitola II. Péče o dítě, str. 58–84).

Děkujeme všem, kteří nám pomohli při vydání tohoto textu.

Autoři

Poznámka: Odstavce označené po straně čárou blíže vysvětlují učivo, které není učivem základním.